

Sjön/ån

FAKTA

Uppgifter vid datorn

1. Fakta

Varför har vi så många sjöar i Sverige?

Svar: Inlandsisen skapade många gropar som vattenfylldes.

2. Fakta/fåglar/gäss

Titta på filmerna om kanadagåsen och grågåsen.

Vilken gås en kort, kraftig hals och en rosa näbb?

Vilken har en lång, svart hals och har en stor, vit kindfläck?

Svar: Grågås har kort hals och rosa näbb medan kanadagåsen har lång hals och en vit kindfläck.

3. Fakta/fåglar/fiskgjuse

Hur kan man se att det är en fiskgjuse?

Svar: Långa, smala vingar som är ljusa på undersidan. Typiskt, böjd rovfågelnäbb.

4. Fakta/däggdjur/mink

Minkar äter och stör många fåglar. Den jagas och infångas därför. Vad agnar man en minkfälla med?

Svar: Fisk.

5. Fakta/insekter/dykare

Titta på dykarnas sugskålar. Vad används de till?

Svar: Vid parningen suger sig hannen fast på honan.

6. Fakta/grod- och kräldjur

Vilket djur kan beskrivas så här:

Har en knottrig (vårtig) hud, och dels har ganska stora "bullar" (egentligen körtlar) strax bakom ögonen. Gör små korta skutt.

Svar: Paddan.

7. Fakta/fisk/sarv

Vad är det för likhet mellan sarv och en mört?

Svar: Bägge har röda ögon och nappar bra.

8. Fakta/plankton/planktonalger

Vilket plankton ser ut som runt knäckebröd eller ett hjul?

Svar: Volvox.

9. Fakta/växter/kaveldun

Titta på bilden av kaveldun. Klicka på bilden. Varför kallas den kaveldun (fundera och tänk på ordet kavel-dun)?

Svar: Den ser ut som en brödkavel med sin cylinderformade kolv med frön och fröpenslar.

10. Fakta/blötdjur och kräftdjur/sumpsnäcka

Klicka på bilden av sumpsnäckan och titta på den speciella rivtungan.

Vad består den av?

Svar: Små, vassa tänder.

11. Fakta/antal arter

Här finns en sammanställning över antalet arter i sjön/ån.

a) Gör ett diagram som visar detta.

b) Insektsgruppen är störst, hur kan det komma sig?

Svar: Allmänt sett är insektsgruppen störst på jordklotet. Att den är märkbart stor i sötvatten måste bero på att den har bäst förmåga att anpassa sig till den miljö som råder där.

UTBLICK

Uppgifter vid datorn

Utblick handlar om Donaudeltat i Rumänien; om det område som kan kallas för ett avrinningsområde. Ett avrinningsområde kantas av kullar och berg som leder vattnet ner till landskapets lägsta punkt.

1. Studera Rumänien i en kartbok.

Ta reda på var följande geografiska platser ligger: Karpaterna, Sudeterna, Balkanbergen, Donau, Donaudeltat. Rita en kartskiss som visar Rumänien och dess avrinningsområde.

2. Det växer mycket vass i Donaudeltat. Vad används den till?

Svar: Vassmattor i byggnadsindustrin, vindskydd i trädgårdar, taktäckning, pappersmassa, tekniska produkter och mediciner som t.ex. alkohol, aceton, eter och penicillin.

NATURVÅKTARNA – SJÖ/Å

Detta är ett smakprov på naturvaktarna som omfattar sjö/å. Hela undersökningsprotokollet samt lärarhandledning finns på WWFs hemsida www.naturvaktarna.wwf.se som pdf-fil.

Ni har uppdraget att undersöka en sjö, damm eller å och miljön runt omkring. Starta med en gemensam vandring på ungefär 500 meter.

1. Gå tillsammans längs er sträcka på ca 500 meter. Hur ser omgivningarna, strandkanten och botten ut? Skriv stödord som ni sedan ska använda för att beskriva området när ni är hemma igen.

Ni ska nu välja en plats där ni skall stanna en stund. Här ska ni undersöka de växter och djur som lever i och nära vattnet.

Skuggas vattnet?

2. Många djur i vattnet vill att vattnet skuggas. De tycker inte om när vattnet blir för varmt. Titta på vattenytan vid strandkanten – är den beskuggad?

Ja Nej På sina ställen

Växter i vattnet

Ofta finns det gott om växter i vattnet. Vilka växter hittar ni? Gå så långt ut i vattnet ni kan och titta noga på växter som sticker upp ur vattnet, flyter på vattenytan och som finns på botten.

3. Räkna alla olika växter som ni hittar i vattnet: _____ st.

4. Försök att skriva artnamnet på några av dem.

Många fler uppgifter finns på Världsnaturfondens hemsida www.naturvaktarna.wwf.se